

Fraseologia al voltant del foc

Rompre el foc és un sinònim de rompre el glaç.

Haver-n'hi més que un foc no cremaria vol dir que una cosa abunda.

Estar entre dos focs vol dir estar en un dilema.

Treure foc pels queixals és el mateix que bullir-li la sang a les venes a algú o irritar-se molt.

Treure les castanyes del foc a algú vol dir treure algú d'una situació difícil.

Tocar foc és fer sonar un instrument d'alarma d'incendi.

Afegir/posar/tirar llenya al foc o atiar el foc vol dir, en sentit figurat, atiar les discòrdies. En canvi, tirar aigua al foc vol dir apaivagar odors o rancors, ja que és justament amb aigua que s'apaga un foc.

Anar a cercar foc o anar amb el foc a la cua o calar-se-li foc és anar molt de pressa.

Ser foc d'encenalls o de palla vol dir durar poc.

Jugar amb foc és posar-se en perill extrem.

Posar les mans al foc és donar fe.

Tirar el barret al foc és desistir.

Ja et cremes! Expressió que es diu a una persona que cerca una cosa i està molt acostada al lloc on és amagada.

Cremar-se les celles es aplicar-se intensament a fer alguna cosa.

Posaríem la mà al foc i no ens cremaríem que ben aviat serà la revetlla de Sant Joan i tindrem fogueres, és a dir, estem dient una veritat com un puny.

Bona revetlla!

Especial foc i festa

Fonts: DIEC2, GEC, OPTIMOT, TERMCAT

Castell de focs, castell de focs artificials
Conjunt de focs artificials, originàriament en forma de castell, que hom engega en ocasió d'una festa.

Focs, focs artificiosos, focs d'artifici, focs grecs, focs voladors
Composicions pirotècniques d'efectes lluminosos i sonors, a base de coets i altres artificis de pólvora, que s'engeguen a l'ai-

re, en general com a diversió, seguint una successió determinada per tal d'obtenir la màxima espectacularitat.

Pirotècnia
Art de preparar explosius i focs artificials d'espectacle, d'utilitat o de guerra. || Lloc on hom fabrica explosius o focs artificials. || Botiga on hom ven focs artificials.

Bengala

Vareta curta i prima amb un extrem cobert d'una substància que en cremar desprèn una llum intensa i espurnes brillants.

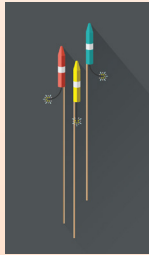
Bombeta o cebeta

Article pirotècnic per als infants, que conté una quantitat reduïda de pólvora embolicada en paper que esclata quan es llança amb força a terra.

Carretilla o carrutxa

Sortidor d'escassa potència, d'espurnes monocromàtiques i senzilles, que giravolta al capdamunt de les maces dels diables i acaba amb una petita detonació.

Coet

Artifici de pólvora que, en ésser encès, llança un doll de partícules en ignició que, generalment, al final detonen.

Correcames

Coet que s'engega horitzontalment arran de terra.

Cordada o cordà

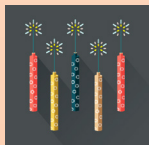
Rastellera de coets subjectats a una corda penjada de banda a banda de carrer que es fan esclatar l'un darrere l'altre.

Foguera

Munt de matèries combustibles cremant.

Petard

Canonet amb una càrrega explosiva, proveït d'un ble en un dels extrems que s'encén per produir una detonació.

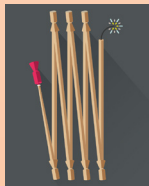

Piula

Petard petit i de poca potència.

Sortidor

Coet que, en encendre's, llença un doll d'espurnes.

Traca

Sèrie de trons, de petards, etc., col·locats al llarg d'una corda que esclaten successivament.

Tro

Receptacle de paper ple de pólvora ben pitjada i lligat ben estret amb dues o més voltes de fil, que, quan s'encén, explota amb un gran soroll.

El petard per excel·lència de les festes falleres és el tro de bac.

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **tabarra**? La resposta correcta era la **3**. *Conversa, explicació, llarga i enutjosa*. La guanyadora ha estat Lourdes Esteve, voluntària lingüística i seguidora de *L'Estenedor*.

Ara preguntem què vol dir **fer llufa** una bomba o un petard?

1. Fer molta pudor.
2. Brillar amb gran esclat, ser resplendent.
3. Fer una forma com un bolet.
4. Cremar-se sense explotar.

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpnl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà de premi la **Dona d'Aigua Vestit de Paraules**, model exclusiu de *L'Estenedor*.

Curiositat

Espavilar

Espavilar és treure a una espelma o un llum d'oli la part de ble ja cremada perquè faci més llum, esmocar-lo, revifar-lo. D'aquesta imatge d'espavilar un llum, una foguera o una brasa es passa al significat d'adquirir vigor d'enteniment o d'enginy, talment com es feia amb l'espelma a l'antigor, quan calia treure la cendra que hi havia al voltant del *papilus*, la metxa al centre de l'espelma. Avui *espavilat* o *espavilada* s'assigna a la persona desperta d'enginy. [FONT](#)

Webs

- **Revetlla de Sant Joan**. Comentaris terminològics del TERMCAT.
- Cartell **Focs d'artifici**, inclou imatge i terminologia bàsica. CPNL i Generalitat de Catalunya.
- **Diables del Vallès**. *Una colla de mots de foc i festa*. CPNL.
- Tres cartells amb vocabulari de la pirotècnia: **Artificis pirotècnics**, **Espectacles pirotècnics** i **Manifestacions festives**. Diputació de València.
- **Una llengua de traca i mocador**: diccionari de pirotècnia per a profans. Blog de Jordi Badia.